

Družstvo fanoušků - nový typ družstva v prostředí České republiky[#]

Jiří Kotáb^{*}

Co je družstvo?

Družstvo je charakterizováno jako organizace vlastněná a provozovaná společností osob, jejímž cílem není vytvářet zisk, ale dávat užitek svým členům. Družstva se člení na spotřební, nákupní, výrobní, velkoobchodní a jiné. Smyslem družstva je semknutí kapitálově slabších lidí, kteří společně hromadí větší kapitál, tak aby jeho členové dosáhli na výhody, které má velkokapitál – nákupní, výrobní nebo úvěrové.

V českém právním systému¹ se jedná o společenství neuzavřeného počtu osob založené za účelem podnikání či zajišťování hospodářských, sociálních či jiných potřeb svých členů. To mimo jiné znamená, že družstvo nemůže být založeno za charitativními účely ve prospěch jeho nečlenů. Obchodní firma družstva musí obsahovat označení družstvo. Družstvo musí tvořit minimálně 5 osob (pokud nejsou jeho členy dvě právnické osoby). Základní kapitál družstva tvoří souhrny vkladu členů, zákonem je stanovena jeho minimální výše – v současnosti na 50 000Kč. Další členy může družstvo přijímat i po jeho založení. Za porušení svých závazků odpovídá družstvo jako právnická osoba celým svým majetkem. Členové za závazky družstva neručí. Nejvyšší orgánem družstva je členská schůze (každý člen má jeden hlas). Statutárním orgánem družstva je představenstvo, za které navenek většinou může jednat jeho předseda nebo místopředseda. Vznik a zánik družstva je totožný se zápisem do respektive výmazem z obchodního rejstříku.

Co je družstvo fanoušků?

Družstvo fanoušků je „nový“ typ družstva. Úkolem tohoto typu družstva je snaha fanoušků posílit vliv na chod klubu, kterému udržují přízeň. Družstva fanoušků byly nejčastěji zakládány kvůli dopadům finanční krize (především krize na trhu s televizními právy, která na začátku tohoto tisíciletí v Anglii proběhla), která negativně ovlivňovala budoucí vývoj klubu. Další důvod pro vznik družstev fanoušků byl v době, kdy televizní společnosti B SkyB a NTL chtěly ovládnout některé kluby, což by mělo velmi negativní dopad na vývoj cen televizních práv. Zapojením družstev fanoušků došlo k záchraně nejméně 20 klubů, které by jinak skončili v konkurzu. V období mimo krizi vznikají další družstva fanoušků, ale je to za účelem zvýšení vlivu na klub pomocí majetkové účasti v klubu. Soustředění kapitálu a nákup akcií klubu a hlasování na valné hromadě je základní prostředek, jak může družstvo fanoušků ovlivnit klub (cca 45 družstev fanoušků vlastní rozhodující většinu ve sportovních klubech – jedná se však o kluby v nižších soutěžích). Další metodou jak může družstvo ovlivňovat chod klubu je, že si vymůže postavení v představenstvu společnosti (cca 100 klubů má zástupce ve vedení sportovního klubu nominovaného z řad

---

[#] Článek je zpracován jako jeden z výstupů výzkumného projektu *Nová teorie ekonomiky a managementu organizací a jejich adaptační procesy* registrovaného u Grantové agentury České republiky (nebo jiné agentury) pod evidenčním číslem MSM 6138439905

^{*} Mgr. Jiří Kotáb, student 2. roč. Phd. na FPH KPE

¹ Podle zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník

družstva fanoušků). V současné době má družstvo fanoušků téměř 70% klubů v pěti nejvyšších soutěžích v Anglii a ve čtyřech největších soutěžích ve Skotsku².

Nevýhody družstva fanoušků mohou být zaprvé to, že fanoušci se nevyznají ve vedení fotbalového klubu. Ovšem většinou existují případy, kdy práce fanoušků je na vyšší úrovni, než práce vedení klubu. Druhou nevýhodou se mohlo zdát, že se jedná o něco podivného navíc reálně dosažitelného, že fanoušci budou spoluvlastnit podíl v klubu a to se týká především velkých klubů, jejichž majetky přesahují milióny liber. Někteří kritici tvrdili, že by družstva fanoušků mohla být zneužita ve prospěch některých jedinců, ale tomu bylo zamezeno tím, že se nastavila určitá pravidla pro tento typ organizace.

Funkce a možnosti družstva fanoušků

Jedna z hlavních funkcí a možností je, že masa fanoušků soustředí významnou sumu kapitálu, který může klubu poskytnout v době finanční tísně a je několik možností, jak toho dosáhnout. První a asi i standardní, že za akumulovaný kapitál koupí akcie klubu. Druhá možnost je vytvoření nového finančního nástroje – úvěrový kapitálový fond – ze kterého klubu poskytnou bezúročnou a nesplatnou půjčku. Cena za tuto půjčku je, že fanoušci budou mít v budoucnu vliv na chod klubu. Extrémní případ je, že za nashromážděný kapitál odkoupí celý klub – to nastává v případech, jestliže je klub těsně před zánikem.

Další z možností, jak ovlivnit klub, je komunikace družstva s klubem – ať už je to přes prostou výzvu fanoušků, nebo díky tomu, že družstvo má mluvčího, který komunikuje s vedením klubu. Také jde o to, že fanoušky mají fotbalové kluby vnímat jako své klienty, a proto je vhodné, když budou respektovat jejich rady a návrhy v oblasti rozvoje fotbalového klubu, protože fanoušek v 99 % procentech případů myslí na dobro klubu.

Z praxe známe další příklady, kdy družstvo fanoušků soustředilo takový počet akcií, aby nemohlo dojít k nepřátelskému převzetí, nebo dokázalo navrhnout a odsouhlasit taková opatření, že zisk fotbalových klubů nebude vyplácen formou dividend svým akcionářům, ale že bude reinvestován ve prospěch samotných klubů.

Vznik družstva fanoušků na Britských ostrovech

První družstvo fanoušků vzniklo pro Northhampton Town FC v roce 1992. V roce 2000 existovalo 6 fanouškovských družstev a dnes jich je kolem 150 jen na Britských ostrovech. Většina z nich se zaměřuje na fotbal, ale několik jich funguje i v rugby. Největší družstvo fanoušků má Manchester United – fanouškovské družstvo má kolem 30 000 členů. Další velká fanouškovská družstva mají týmy Readingu, Totenhamu Hotspurs nebo skotský celek Glasgow Rangers, kde se počet pohybuje mezi 3 500 a 4 500 členy.

Organizace Supporters Direct

Rozvoj družstev fanoušků mohl proběhnout především díky vzniku organizace Supporters Direct. Organizace Supporters Direct vznikla na základě iniciativy několika organizací v roce 2000 a akceschopnou se stala ještě před začátkem sezóny 2000/2001. Tato iniciativa byla vyvolána i výrokem ministra pro kulturu, média a sport Chrisem Smithem, když řekl, že ve fotbale vidí dva možné směry vývoje – první je ten, kdy se bude situace vyvíjet v podobném duchu jako v 90. letech a to bude mít za následek, že týmy budou zvětšovat rozdíl mezi bohatými a chudými, liga ztratí vyrovnanost, čímž ztratí svou atraktivitu a nakonec i diváky, ceny vstupenek na úspěšné kluby budou neúměrně růst, řada klubů

---

² Rye, Kevin, *Headline achievements*, Supporters direct dostupné online z <<http://www.supporters-direct.org/page.asp?p=2225>>

z nižších soutěží zkrachuje a mladí lidé zanevrou na fotbal. Druhý směr vývoje, že liga bude „zdravě vyrovnaná“, podpořená tím, že mladí lidé budou hrát fotbal už od základních škol, kde bude široká základna i v ženském fotbale a nikdo nebude diskriminován vysokou cenou vstupenek. Také řekl, že fotbaloví fanoušci drží klíč k budoucímu vývoji, protože jsou to oni, kdo si kupují vstupenky na zápas, platí televizní poplatky na sportovních televizních stanicích a kupují si dresy svého oblíbeného klubu. Další z organizací, která vznik této iniciativy podpořila, byla Sport England, která se řídí hesly:

- Více lidí sportujících
- Více míst, kde se dá sportovat
- Více medailí pro Anglický sport

Vznikla tak iniciativa, která měla vybudovat nové vztahy a vzájemně respektovat cíle mezi samotným sportovním klubem, jeho fanoušky a místní společností (reprezentované zastupitelstvem obce). Hlavním cílem bylo, aby kluby získaly pevnější finanční zázemí.

Organizace vznikla na půdě vysoké školy Birckbeck a mezi hlavními cíli si stanovila:

- Působnost – organizace a chod představitelů skupin fanoušků
- Vlastnictví – získání podílu v klubu je podmíněno získáním většího volebního práva než v případě jednotlivce, tak aby hájili cíle družstva fanoušků
- Reprezentace – zajištěním demokratické volby zástupce fanoušků do vedení jednotlivých fotbalových klubů

Organizace, která zastřešuje družstva fanoušků, která nabízí fanouškovským družstvům podporu jak finanční, právní, tak informační. Tato organizace je vlastněná jejími členy (fanouškovskými družstvy) a je financována v Anglii z Football Stadia Improvement Fund – fond, který je partnerem organizace Football Foundation, ve Skotsku ji financuje vláda a částečně je financována ragbyovou federací. Hlavní úkoly této organizace jsou: Propagovat zodpovědný hlas fanoušků v řízení fotbalových klubů zajištěním demokratické reprezentace, přinášet rady a návody k odbornému vedení družstev fanoušků, ovlivňovat nebo měnit vlastnické struktury, tak aby zájmy klubu, fanoušků a všech zúčastněných stran byly co nejvíce ve shodě, propagovat využití majetku sportovního klubu místními obyvateli a společnostmi, tak aby se posílilo zaměření na místní občanské soužití aj.

Organizace Supporters Direct se ve Spojeném Království rozvíjí obrovským tempem, o čem svědčí mnoho úspěchů, které v rámci svého fungování dosáhla. Od vzniku v roce 2000, kdy registrovala 6 družstev fanoušků, se podstatně rozrostla.

- Počet: Družstva fanoušků založena ve více než 150 klubech
- Členství: 120 000 lidí je členy družstev fanoušků
- Peníze: Družstva fanoušků přinesly přes 20 miliónů liber do fotbalu
- Vlastnictví: 15 klubů je ve vlastnictví družstev fanoušků
- Partnerství: 110 družstev fanoušků má podíl v klubech
- Představenstvo: 45 družstev fanoušků má svého zástupce v nejvyšším orgánu společnosti
- Rozsah: 70 % fanoušků klubů v nejvyšších 5 fotbalových divizích v Anglii a 4 divize ve Skotsku založili družstva fanoušků.
- Společnost: Došlo k větší propojenosti klubů s místními komunitami a jejich větší angažovanosti.

Družstva fanoušků v jiných zemích než na Britských ostrovech

Belgie

V Belgii převzaly profesionální sportovní kluby strukturu z neziskových organizací. Mají tedy stanovy, které mohou měnit. To přináší možnost, jak fanoušky formálně zapojit do klubu. V Belgii nalezneme několik příkladů, jak se národní či místní skupiny zapojují do chodu klubů a to především v získávání finančních prostředků – problémem jsou jejich nedemokratické struktury.

Francie

Vzhledem k vývoji v minulosti se dá říct, že francouzský národ nemá tak velký zájem v jejich národní fotbalové lize jako jiné národy podobné velikosti. Ve Francii není tradice, že by se fanoušci aktivně zapojovali do chodu klubu, ale obě strany jsou přesto spokojeny. Formální vztahy mezi fanouškem a klubem se vztahují především k otázce bezpečnosti. Zpráva senátu o fanoušcích by měla vyvolat intenzivnější dialog mezi fanoušky a fotbalovými organizacemi.

Německo

V letech 1991 a 1992 se snažily kluby Hamburger SV a Werder Brémy přeměnit na akciové společnosti, ale tehdy to bylo proti předpisům ligy, takže k tomu nakonec nedošlo. Toto pravidlo se změnilo - od roku 1998, kdy kluby v podobě občanských sdružení měly možnost vytvořit obchodní společnost, tak zastávaly pravidlo 50+ 1%, tak že minimálně 51% klubu zůstalo v držení občanským sdružením, tak aby nemohl nikdo z vnějšku klub ovládnout. Objevilo se několik fanouškovských skupin, které vlastní akcie klubu, ale díky regulaci ve vlastnictví 50+1% je zajištěn jeden ze základních smyslů, že klub nikdo neovládne z vnějšku. Toto pravidlo bylo porušeno v případě klubů Bayer 04 Leverkusen a Wolfsburg – nicméně zde se firmy Bayer respektive Volkswagen zavázali financovat klub dalších 20 let. Na konci devadesátých let minulého století si i Německo prošlo situací, kdy mediální společnosti (především společnost UFA) chtěli získat větší vliv na kluby. Nicméně zde se potvrdila vysoká pozice německého fotbalového svazu (DFB) a stanovil taková pravidla, která této situaci zabránila.

Dnes je prostředí v Německu v oblasti fandovství poněkud nesourodé, a to, jak se zapojují různé skupiny fanoušků do chodu klubu, se liší klub od klubu – například skupina u klubu Hamburger SV je velmi aktivní a má přes 17 000 členů a podílí se na tvorbě internetové televize. Skupiny fanoušků si zatím nevytvořili platformu na to, aby spolupracovali v oblasti vedení a různé skupiny pracují jednotlivě na dobrovolné bázi.

Itálie

V Itálii je poměrně tradiční fandovství. Oproti ostatním zemím se zde skupiny fanoušků zapojovaly do chodu klubu dost výrazně v minulosti. Skupiny fanoušků se ale konstituovaly spíše než podle klubu, kterému fandili, podle politické příslušnosti a to v minulosti italskému fotbalu hodně uškodilo. Dnes se všeobecně dá říct, že se fanoušci nezapojují do řízení fotbalových klubů. Nicméně přesto existují iniciativy, kdy fanoušci soustředili prostředky a zachránili klub před bankrotem a to i přesto, že podíl v klubu nechápu jako obchodovatelná aktiva a dlouhodobější zásahy do chodu klubu si nedokážou příliš představit. Možnosti rozvoje jsou v podpoře spolehlivých a zodpovědných fanouškovských sítí.

Španělsko

V roce 1992, kdy španělské fotbalové kluby vykazovaly záporné hospodářské výsledky, se přeměnili z občanských sdružení na obchodní společnosti. Tento akt změnil výrazně postavení fanoušků. Ti co byli nespokojeni s vedením fotbalového klubu, utvořili skupiny menšinových akcionářů, kteří nyní ovlivňují několik klubů. Navíc fanouškům se nelíbí

současný systém, který přetrvává v oblasti vlastnictví profesionálních fotbalových klubů, a přáli by si návrat klubů do občanských sdružení. Celý tento proces se snaží prosadit přes španělský parlament. Výjimku tvoří FC Barcelona, která přetrvávala jako občanské sdružení (měla k tomu také výborné podmínky, protože pro celý region Katalánska je FC Barcelona chloubou a stadion Nou Camp bylo jedno z mála míst, kdy za Francovy diktatury mohli obyvatelé „bezpečně“ mluvit katalánštinou). Ačkoli na konci 20. století byly pokusy o snížení moci fanoušků a větší komercializace klubu Jesepeem Lluísem Nuñezem, tak skupina fanoušků zvaná L'Elefant Blau tomu zabránila a vydala signál, že FC Barcelona je klub všech členů nikoliv jen vládnoucí elity. Španělsko je země, která se zapojila do spolupráce s Anglií a výsledkem bylo založení dvou fanouškovských družstev a rozvoj národního hnutí a organizace, která vydává informace fanouškům, kteří se chtějí zapojit do tohoto procesu.

Česká republika

Snad by bylo lepší uvést, že kapitola se týká družstva fanoušků nikoliv družstev fanoušků v České republice, jelikož u nás zatím existuje podle dostupných informací pouze jedno družstvo fanoušků, a sice u fotbalového klubu s názvem Bohemians 1905. V soutěžním ročníku 2009/2010 hraje tento klub nejvyšší soutěž - 1. Gambrinus ligu. Ale pojďme na začátek příběhu: Před začátkem sezóny 2005/2006 se tento klub dostal do konkursu. Protože se nenašel žádný investor, který by „Bohemku“ koupil a oddlužil a zachoval její druholigovou příslušnost, tak se fanoušci rozhodli jednat sami. Založili družstvo fanoušků, čímž vyvolali poměrně vysokou vlnu zájmu mezi fanoušky a soustředili kapitál potřebný k tomu, aby koupili klub od správce konkursní podstaty, domluvili se na splátkovém kalendáři s největšími věřiteli klubu, zaplatili pokutu Českomoravskému fotbalovému svazu a přihlásili se do soutěže Česká fotbalová liga (ČFL – třetí nejvyšší soutěž v České republice). Čímž fakticky klub zachránili, protože kdyby se měl dostávat zpět do nejvyšší soutěže, pokud by začínal jako nový klub na nejnižší úrovni, tak by se musel dostat přes deset úrovní, které v České republice jsou.

V zahraničí nás vnímají tak, že u nás není fanouškovská scéna příliš rozvinutá. Neexistuje zde žádné národní uskupení, které by reprezentovalo a hájilo zájmy všech fanoušků bez ohledu na klubovou příslušnost. Zatím ani nikdo nevyvíjí snahu nebo zájem takovou organizaci zřídit – možná, protože nikdo z kompetentních a vlivných lidí z českého fotbalu nevidí jakékoli výhody v jejím založení.

Pohled organizace UEFA na družstva fanoušků

Evropská fotbalová federace (UEFA) vnímá hnutí družstev fanoušků pozitivně. Vnímá také pozitivně fakt, že hnutí, které funguje ve Velké Británii, se jeho zakladatelé snaží rozšířit myšlenku i pro kontinentální Evropu. „Jestliže dojde k vzniku iniciativy European Supporters Direct, tak mohou fanoušci sdílet nápady napříč celou Evropu“ prohlásil ředitel komunikace UEFA William Gaillard. „Fotbal je hra lidí a v UEFA to tak chceme nechat“ dodal.

Družstva fanoušků dnes

Příklady z činností družstev fanoušků, které jsem v práci uvedl, se dají považovat ve sportovním průmyslu za historické, protože většina příkladů je z přelomu tisíciletí a protože sportovní průmysl je velmi dynamické odvětví, mohlo by toto hnutí být považováno za něco, co fungovalo před deseti lety. Nicméně tak tomu není, jelikož když se podíváme na aktuality ze světa fotbalového byznysu, mohli bychom postřehnout, že fanoušci fotbalového klubu FC Liverpool chtějí koupit klub od amerických vlastníků George Gilleta a Toma Hickse.

Skupina ShareLiverpoolFC vyzvala fanoušky na konci července 2009, aby se dali dohromady a shromáždili potřebný kapitál 350 miliónů liber a koupili klub FC Liverpool. Podle fanoušků jde oběma investorům, kteří v klubu působí od roku 2007, jen o zisk. Nepřípustně podle nich zasahují do chodu klubu a nejráději by jej prodali do rukou solventních arabských šejků. S jedním konsorciem ze Spojených arabských emirátů už v minulosti dokonce jednali.

Jako příklad nepřijatelných zásahů do klubu uvádí neustálé financování z drahých krátkodobých cizích zdrojů a neustálý nárůst dluhu u Royal Bank Scotland – finanční situace by se podle fanoušků měla stabilizovat – zaměřit by se měla na dlouhodobé finanční zdroje, což by umožnilo odstartovat projekt výstavby nového stadionu. Původní plán počítal s tím, že se najde 100 000 fanoušků na celém světě, kteří investují 5 000 liber do milovaného klubu. Nicméně tato varianta se ukázala jako nereálná. A tak došlo k zásadním úpravám:

- Projekt je založen na fanoušcích, kteří jako počáteční investici investují 500 liber, čímž se zajistí kapitál 11 miliónů liber.
- Ti co budou moci investovat více (nejdůležitější skupina) vytvoří fond, ze kterého vznikne „levný“ dvouprocentní úvěr směřovaný klubu na padesát let ve výši 140 miliónů liber:
  1. 18 tisíc fanoušků investuje 5 000 liber
  2. 5 tisíc fanoušků investuje 10 000 liber
  3. 50 fanoušků investuje 50 000 liber
- Projekt počítá, že by se do něj zapojil i komerční partner, který investuje 100 miliónů liber, nicméně rozhodující podíl budou mít fanoušci, přičemž podíl by byl 60 % fanoušci a 40 % investor.
- Takto by družstvo soustředilo prostředky ve výši 250 miliónů liber a založilo by novou společnost, která by měla převzít klub FC Liverpool

Z dluhu, který nyní dosahuje 350 miliónů liber, by družstvo zaplatilo 250 miliónů a zbylých 100 miliónů by se přetransformovalo do dlouhodobého kapitálu. Čímž by se zajistila stabilizace financování a do vedení by se dostali kompetentní osoby, které by klub řídili, tak aby nehospořil dlouhodobě ve ztrátě.

A jestli je tato myšlenka reálná? Už dnes je členem skupiny ShareLiverpoolFC 10 000 fanoušků a z toho 6 000 fanoušků je připraveno zaplatit 5000 liber...

Družstva fanoušků a finanční krize

Už nyní se objevují zprávy a signály, že globální ekonomická recese pomalu končí. Nicméně je velmi reálný předpoklad, že ve sportovním odvětví se teprve projeví, protože smlouvy s partnery a televizními společnostmi se uzavírají na delší dobu. První výdaje, na kterých firmy šetří, jsou právě různé výdaje za firemní filantropii případně sponzoring. Už na začátku roku 2009 se objevila řada zpráv, že sportovní kluby musí začít šetřit, jelikož přijdou o velké sumy od partnerů. Někdo tvrdil, že omezit se budou jen „velké“ sporty jako fotbal a hokej, ale negativní zprávy přicházely i od volejbalových klubů nebo házenkářských klubů. Sepp Blatter ředitel světové fotbalové federace oznámil, že na tuto organizaci krize mít nebude. A skutečně dá se říct, že fotbal se krizi dost vyhnul – stále slyšíme, jak evropské velkokluby utrácí rekordní částky za přestupy. Nicméně menší kluby, včetně těch českých, jsou na tom mnohem hůř – Bývalý místopředseda Českomoravského fotbalového svazu tvrdil, že kvůli krizi skončí 10 % ze 4000 fotbalových klubů, které jsou v České republice zaregistrovány. Ale řadě sportů a to především hokeji napáchala krize mnoho problémů – tak například neuskuteční se druhý ročník hokejové Ligy mistrů. V celé Evropě včetně české extraligy snižují kluby platy. Některé kluby dokonce musely odhlásit soutěž kvůli nedostatku

financí jako rakouský Innsbruck nebo Znojmo. Na poslední chvíli přihlásila extraligu hokejová Plzeň, když ji zachránila investice olympijského vítěze Martina Straky a také částka 15 milionů korun od Plzeňských Tepláren. Neušetřen nezůstal ani motoristický sport, kdy výrazně poklesla návštěvnost na sportovních akcích.

V případě sportovních klubů lze tento někdy i existenční problém vyřešit založením družstva fanoušků. Je zřejmé, že u lokálního klubu v „okresním“ městě nevygenerují fanoušci stamilióny, ale proto, aby byl jejich klub zachráněn, ale i v takovém městě se najde řada příznivců klubu, kteří jsou ochotní věnovat určitou finanční sumu na záchranu klubu.

Organizace fanoušků sportovního klubu

Fanoušci sportovního klubu se mohou sdružovat různými způsoby:

První skupina fanoušků se sdružuje v neformálních uskupeních. Jedná se zpravidla o skupiny, které jsou založené na osobních vztazích. Tyto skupiny jsou velmi rozmanité a i jejich cíle mohou být rozmanité. Mohou to být například fanoušci, kteří fandí danému klubu a navíc i jiný volný čas tráví společně. Nebo to mohou být i skupiny typu ultras, u nichž lze najít také různé jiné mimo sportovní cíle. Tyto uskupení zpravidla nemají právní subjektivitu a ani nijak nechtějí ovlivňovat klub. Př. fanouškovská skupina KENGERU – příznivci klubu Bohemians 1905, kteří spolu hrají hanspaulskou ligu v Praze v malém fotbale.

Druhá skupina sdružování fanoušků je organizovaná. Jsou to oficiální Fan Cluby sportovních klubů. V těchto případech se sdružují fanoušci daného týmu, kteří se sdružují spíše, než na základě osobních vztahů, na základě geografického rozdělení. Je zde určitá míra spolupráce a komunikace s klubem. Ale směr komunikace probíhá spíše směrem od klubu k fanouškům. Na podněty fanoušků mohou kluby reflektovat, ale je to jejich dobrá vůle. Fanoušci tedy klub ovlivňovat mohou pouze v omezené míře. Fankluby mohou mít právní subjektivitu a nejčastěji jsou to občanská sdružení. Např. Fanclub HC Vítkovice.

Třetí skupina, jak se fanoušci mohou sdružovat, je v podobě družstva fanoušků. Právní forma, jak už naznačuje název je družstvo. Jestliže funguje podle vzoru anglických Supporter's trust, takže akumuluje kapitál a z něj koupí akcie klubu, tak získává majetková práva a tím i hlasovací práva na výroční valné hromadě a tím nástroj, jak výrazně ovlivňovat sportovní klub. V některých klubech je dokonce pravidlem, že ve vedení klubu figuruje zástupce fanoušků. To je asi největší výhoda družstva fanoušků pro fanoušky, kterým není lhostejný osud „svého“ klubu. Zároveň je tento typ subjektu podporovaný organizací UEFA a existuje platforma v podobě spolupráce s organizací Supporters Direct. Další výhody plynou z faktu, že se jedná o družstvo. Transparentní organizace, kde relativně velké množství střadatelů s podobným cílem soustředí relativně velké množství prostředků a tím i hlasovacích práv, protože když členové vystupují jednotně, tak mohou získat respektovanou pozici u většinového vlastníka sportovního klubu.

Ekonomické aspekty družstva fanoušků

Při založení družstva je třeba mít připravený pesimistický scénář, v případě, že by se projekt nepovedl realizovat. Velmi důležitá je podpora jednak místního zastupitelstva a také obecné veřejnosti, aby byla zajištěna důvěryhodnost projektu. Př. Družstvo Fanoušků Bohemians mělo krizový plán, takže v případě neúspěchu by 99% vložených prostředků vraceli zpět fanouškům.

Provoz družstva je založen na pravidlech, kdy družstvo bude získávat finanční prostředky zejména formou členských vkladů stávajících i nových členů, kteří za tyto vklady obdrží širší úroveň služeb a výhod. Družstvo bude fungovat na principu, že nebude odměňovat své představitele za práci pro odvedenou, aby byly využity především ve prospěch

co nejvíce členů družstva. Získané prostředky budou použity na pokrytí nákladů na svolání a uskutečnění členské schůze a komunikaci se členy. A dále na aktivity, na kterých se členská schůze usnese. Př. Družstvo Fanoušků Bohemians akumulovalo prostředky do 7. června 2007 ve výši 3 832 tis. Kč, které byly na nákup 10,24 % akcií klubu a dále v podobě daru a úvěru poskytnuty klubu Bohemians 1905. Pouze 80 tis. Kč bylo využito na servisní činnosti pro družstvo – náklady spojené s členskou schůzí, vedení webových stránek, legislativní spory s TJ Bohemians apod.

Závěr

V úvodu jsem si stanovil cíl představit družstvo fanoušků jako nový subjekt na poli sportovního průmyslu. V článku popisuji, jak celá iniciativa vznikla na britských ostrovech v devadesátých letech. Setkáváme se s příklady vzniku družstev fanoušků za mnoha okolnostech v mnoha zemích, i když Velká Británie má v tomto vývoji jasně navrch a je to především díky servisní organizaci Supporters Direct, která výrazně podporuje toto hnutí. Nicméně je řada příkladů z celé Evropy včetně České republiky, kdy družstva fanoušků fungují. Kladné hlasy získává iniciativa i na půdě fotbalové diplomacie u evropské fotbalové federace (UEFA). Zatím jsem svým šetřením nenalezl žádnou stranu, která by viděla v organizacích typu družstvo fanoušků nějaká negativa. V přehledu činností, které zajišťují družstva fanoušků a které jsem v tomto článku uvedl, se převážně setkáváme pouze jako s jednorázovými činy, kdy družstvo zabránilo nepřátelskému převzetí, případně zabránilo, aby klub zbankrotoval. Mezi tyto příklady lze počítat i dosud jediný český příklad družstva fanoušků Bohemians.

Nicméně je otázka dalšího výzkumu a analýz, jaké činnosti by družstva fanoušků měli zajišťovat poté, co splní svůj původní cíl ať už je to vykoupení klubu od majitelů, kteří se na klubu snaží jen vydělat nebo převzetí klubu těsně před bankrotem a oddlužením. Zda má význam takovou organizaci zakládat u klubů typu AC Sparta Praha, který je relativně finančně stabilizovaný a nic nenasvědčuje, že by se měl dostat do výraznějších finančních problémů.

Většina příkladů vzniku družstev fanoušků jsem uvedl z přelomu tisíciletí, nicméně nedávná výzva fanoušků FC Liverpool ukázala, že je to téma, které je stále aktuální a vzhledem k ekonomickému vývoji v poslední době se dá předpokládat, že model družstva fanoušků bude vítaný nástroj boje proti krizi a bankrotu sportovních profesionálních klubů.

Literatura

- [1] SYNEK, M. a kolektiv: *Podniková ekonomika*, C.H. BECK, 2.vydání, Praha 2000
- [2] NOVOTNÝ, J.: *Ekonomika sportu, vybrané kapitoly II, Oeconomica, Praha 2006*
- [3] HAMIL, S. - MICHIE, J. – OUGHTON, CH. – WARBY, S.: *The Changing Face of the Football Business: Supporters Direct*, FRANK CASS, Oxon 2001
- [4] redakce www.uefa.com: *Supporters Direct backed*, [online], článek z 13 října 2006 [cit. 20.8.2009], Dostupné z WWW: <<http://www.uefa.com/uefa/keytopics/kind=64/newsid=467134.html>>
- [5] ShareLiverpoolFC: *Proposal for a possible investment by fans in Liverpool FC*, [online], červenec 2009 [cit. 20.8.2009] Dostupné z WWW: <<http://www.shareliverpoolfc.co.uk/index.php/detailed-proposal>>
- [6] ČTK: *Straka se stal majoritním vlastníkem HC Plzeň* [online] – 1.7.2009 - [cit. 20.8.2009], Dostupné z WWW: <http://www.financninoviny.cz/tema/zpravy/straka-se-stal-majoritnim-vlastnikem-hc-plzen/386018&id_seznam=618>

- [7] HAGEMANN, A.: *What is the feasibility of a Supporters Direct Europe?* [online] – srpen 2008, [cit. 20.8.2009] Dostupné z WWW: <<http://www.supporters-direct.org/downloads/pdfs/SD-ES-English.pdf>>
- [8] RYE, K.: *Headline achievements* [online], [cit. 20.8.2009] Dostupné z WWW: <<http://www.supporters-direct.org/page.asp?p=2225>>
- [9] RYE, K.: *Mission & history* [online], [cit. 20.8.2009], Dostupné z WWW: <<http://www.supporters-direct.org/page.asp?p=1988>>
- [10] přípravný výbor družstva: *Stanovy Družstva fanoušků Bohemians* [online], 21.3.2005 [cit. 20.8.2009], Dostupné z WWW: <http://www.bohemians1905.cz/media/Druzstvo_stanovy.doc>
- [11] redakce www.bohemians1905.cz: *Družstvo fanoušků Bohemians - základní údaje* [online] [cit. 20.8.2009], Dostupné z WWW: <<http://www.fc-bohemians.cz/DFB/kdojsme.aspx>>
- [12] redakce www.bohemians1905.cz: *Návrh koncepce činnosti DFB* [online], [cit. 20.8.2009], Dostupné z WWW: <<http://www.fc-bohemians.cz/DFB/cohceme.aspx>>
- [13] HSV Supporters Club: *Supporters TV* [online], 18.8.2009, [cit. 20.8.2009], Dostupné z WWW: <[http://www.hsv-sc.de/typo3/index.php?id=10&tx_ttnews\[tt_news\]=6924&tx_ttnews\[backPid\]=1&cHash=b79bdd7e02](http://www.hsv-sc.de/typo3/index.php?id=10&tx_ttnews[tt_news]=6924&tx_ttnews[backPid]=1&cHash=b79bdd7e02)>

Družstvo fanoušků - nový typ družstva v prostředí České republiky

Jiří Kotáb

ABSTRAKT

Družstvo fanoušků tzv. Supporter's trust je nový typ organizace, který se mimo jiné v České republice také objevil. První družstvo fanoušků na světě vzniklo v roce 1992, ale od té doby celé odvětví prošlo vývojem, který bych v tomto článku rád prezentoval. Hlavním úkolem tohoto článku nicméně je představit družstvo fanoušků odborné veřejnosti, jelikož a to především v době finanční krize, která je globální, tudíž zanechá následky ve všech regionech a dá se předpokládat, že i ve všech odvětvích – nevynechá tedy ani prostředí profesionálních sportovních klubů, může být jednou z možností, jak zabránit bankrotu sportovního klubu.

Klíčová slova: Družstvo, Sport, Fanoušci

Supporter's Trust – New Type of Cooperative in the Czech Republic

ABSTRACT

Supporter's trust is a new type of organization which has appeared also in the Czech Republic. The first supporter's trust in the world was founded in 1992. From that time the segment of supporter's trust has developed and this article present its development. But main objective of the article is to present to town and gown what is supporter's trust. It is because supporter's trust can be one of the possibilities how to prevent sport club to go bankrupt. Especially in recent time of global economical crisis which affects all branches professional sport without exception.

Key words: Cooperative, Sport, Fans.

JEL classification: G30